

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Jule-Sang for christne Børn

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Jule-Sang for christne Børn", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1820_357-intro-shoot-idm100.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Forlæg for gendigtningen

Den gamle salme havde rødder tilbage i katolsk middelalder og var oprindeligt en folkelig menighedssang, digtet på middelalderlatin: "Puer natus in Bethlehem". Da den danske salmetradition for alvor begyndte med reformationen, blev sangen ført videre i latinske og danske versioner og kunne nu også bruges som salme i gudstjenesten.

* Sangen kendes i mange varianter, og den ældste skriftlige kilde stammer fra 1300-tallet. Det er sandsynligt, at sangen har været brugt til andagt og julespil i forbindelse med en julekrybbe. Siden Frans af Assisis tid havde julekrybber været almindelige både i kirker og hjem. For disse folkelige sange er det karakteristisk, at der tit indflettet i de latinske strofer er oversættelser til modersmålet. Salmen findes da også i tysk-latinske og rent tyske udgaver (Malling 1962-1978, bind 1, s. 356 f.; Jensen & Bugge 1972, bind 1, s. 73). I en dansk sammenhæng optræder salmen første gang i Hans Tausens salmebog fra 1553. Her er de ældste formers tolinjede strofer slået sammen to og to til en firelinjet strofe. De første fire en halv strofe gengiver således på dansk "Et barn er født i Bethlehem", mens salmen fortsætter i en gendigtning af Martin Luthers "Fra himlen kom en engel klar" (Tausen 1983 [1553], s. 158-159v; Malling 1962-1978, bind 1, s. 357 og 417 f.).

Som forlæg for sin gendigtning anvendte Grundtvig en eller flere versioner af den gamle salme, som enten var eller stammede fra varianten i reformationstidens autoriserede salmebog, Hans Thomissøns *Psalmebog* (1968; u.å.: 1569). Et sandsynligt forlæg er varianten i Kingos salmebog, der oprindeligt blev udgivet 1699. Denne variant er med ganske få undtagelser (i strofe 3,2 og 8,2) ordret overtaget fra den dansksprogede del af versionen i Thomissøns *Psalmebog* (s. 19v-20v). Titlen på salmen er her "Puer natus in Bethlehem", og hver af de ti strofer består af teksten anført først på latin og dernæst på dansk. Dermed har salmen ved de større kirker kunnet bruges som vekselsang mellem præsten eller latinskolenes elever og menigheden. Et forlæg kunne også være varianten i Pontoppidans salmebog (1740, s. 7), der undtagen i strofe 10,2 svarer til versionen i Kingos salmebog.

Det kan ikke siges med sikkerhed, om Grundtvig havde adgang til Thomissøns salmebog, da han i 1820 udgav "Et Barn er født i Bethlehem". Det kan heller ikke fastslås, hvilken version af traditionen fra Thomissøn som Grundtvigs gendigtning ligger tættest på.

* Da Grundtvig udgav juleprædikenen "Om den rette Juleglæde" i 1816, citerede han (s. 89 f.) strofer af den gamle salme i en version, der i strofe 4,2 var tættest på Pontoppidans salmebog; i strofe 8,2 var tættest på Pontoppidans og Kingos salmebøger; og i strofe 10,2 var tættest på Thomissøns og Kingos salmebog (Kingos salmebog, der blev udgivet i f.eks. 1762, har dog samme ordlyd som Pontoppidans salmebog). De øvrige citerede strofer (1, 7 og 9) var fællesstof for Kingos, Pontoppidans og Thomissøns salmebøger. I 1817 citerede Grundtvig ligeledes fællesstof fra versionerne i salmebøgerne. Da Grundtvig imidlertid flere år senere bearbejdede sin gendigtning af salmen til *Sang-Værk til den Danske Kirke* (1837, nr. 163), henviste han i en fodnote til den latinske del af versionen i Thomissøns salmebog (Grundtvig 1837, s. 391; se også Elbek 1993, s. 16 og 19 f.).

I sin gendigtning overtager Grundtvig næsten ordret forlæggernes strofe 1, der i sit anslag sammenfatter hele salmen. I strofe 2-4 følger Grundtvig nogenlunde forlæggene, der gengiver begivenheder ved Jesu fødsel. Men navnlig i strofe 5-8 adskiller gendigtningen sig fra forlæggene. I disse strofer fastslår forlæggene de dogmatiske betydninger af, at Jesus Kristus, Guds søn, blev menneske, mens Grundtvig i strofe 5 og 6 sammenfatter, hvad Jesus betyder for menneskers frelse. I strofe 6-8 fortsætter gendigtningen med nyskrevne billeder på den jordiske og himmelske kirkegang. Stilmæssigt har f.eks. strofe 9 i forlæggene en abstrakt beskrivelse, mens gendigtningen har et konkret billede. (Om salmens forlæg i øvrigt henvises til Malling 1962-1978, bind 1, s. 356-359; Stevns 1950, s. 106-110).

Et særkende for Grundtvigs gendigtning i forhold til forlæggene er, at han omsætter inkarnationens betydning til et folkeligt billedsprog, som også børn kan forstå.